

GRIVAR

(*Columba palumbus*)

// Dejan Bordjan

GRIVAR (*Columba palumbus*) - poleg velikosti je prepoznavna značilnost grivarja bela lisa na vratu in bela proga v perutih v letu.

ilustracija: **Mike Langman**
(rspb-images.com)

*Zreti v zrak in čakati 14 ur, da se seleča se jata, široka 1,5 in dolga 300 km, konča, je spektakel brez primere. Če pa se ob tem zamislimo, da je v tej eni jati več kot 3,5 milijarde osebkov, je dovolj, da se nam povesi čeljust. To ni opis kakšnih pravljic ali sanj, to je del preteklosti goloba selca (*Ectopistes migratorius*), ki ga žal ni več. Z njim je izginila tudi možnost, da bi še kakšne ptice za dalj časa zasenčile sonce. Kljub temu pa smo danes z malo sreče priča prav tako izjemni selitvi največjega evropskega goloba grivarja (*Columba palumbus*).*

HITENJE NA JUG

Konec septembra, še raje pa na začetku oktobra se čez naše kraje na poti v Sredozemlje seli neverjetno število grivarjev. Do pred nekaj leti se je pri nas nabralo že več podatkov o jatah z več kot tisoč osebkami. Tisti, ki so pri zrenju v nebo vztrajali dalj časa, pa so bili nagrajeni s še bistveno višjim številom. Tako so na Ljubečni pri Celju oktobra 2011 v slabih dveh urah prešteli 12.694 osebkov, na Cerkniškem jezeru čez tri leta (oktober 2014) pa kar 17.850. Res izstopajoče število pa smo jih opazili oktobra 2016 pod Kraškimi robmi, kjer so jate grivarjev vztrajale večji del dopoldneva in smo jih opazovali skoraj po celotnem Primorju. Končno število osebkov v ocenjenih jatah se je ustavilo pri izjemnih 75.000 osebkih. Ocenili smo, da je bilo v posameznih jatah tudi več kot 5000 osebkov! Jate so ta dan opazovali tudi po drugih delih Slovenije in samo predstavljamo si lahko, koliko grivarjev se je ta dan selilo čez našo državo. Jesenska selitev je lahko prava paša za oči, vendar se golobi ne selijo enakomerno čez celotno selitveno obdobje, ki lahko traja do novembra. Tako se lahko zgodi, da v času največje selitve ne opazimo nobene jate grivarjev.

JATE NISO SAMO JESENI

Selitev grivarjev ni omejena zgolj na jesen. Selitev spomladi ni videti tako veličastno, saj so več stoglave jate prej izjema kot pravilo. Prvi grivarji lahko preletijo naše kraje že konec februarja, glavnina selitve pa poteka med sredino in koncem marca. V jate se grivarji zbirajo tudi že takoj po končani gnezditvi. Tako lahko junija in julija na kmetijskih površinah ponekod naletimo na prav tako več stoglavo jato.

IZ GOZDOV V MESTA

Grivar je naš najštevilčnejši in najbolj razširjen golob. Sicer v gozdu gnezditva še divja grlica (*Streptopelia turtur*) in duplar (*Columba oenas*), vendar sta manj številna kot grivar in še bolj vezana na nižine. Marsikje je zato grivar edina vrsta gnezdečega goloba. Sicer usmerjenih raziskav o grivarjih pri nas še ni bilo, pa vendar kaže, da se je število grivarjev povečalo. Če so še v devetdesetih zevala velika območja brez grivarjeve gnezditve, pa danes ni več tako. Lahko rečemo, da bomo v spomladanskih dneh na grivarja naleteli na skoraj vsakem koraku, le v Julijskih Alpah in v zgornjem Posočju ga bomo iskali zaman.

Kot prava nižinska vrsta, za katero se bomo morali že kar potruditi, da jo najdemo nad 600 m n. m., ima glavnino gnezdeče populacije v vzhodni polovici Slovenije. Kljub dokaj gosti naselitvi pa tudi vzhodnih območij ne poseljuje enakomerno. Tako je na Goričkem, kjer sicer gnezdi od 1300 do 1510 parov, mogoče najti območja, kjer grivarja ni. Podobno velja tudi za Ljubljansko barje, kjer je bil golob v 90. sicer občutno manj številčen kot na Goričkem.

Grivar je sicer izvorno gozdna vrsta, ki pa je skozi zgodovino uspešno naselila tudi mozaično kulturno krajino. V zadnjem času jih vse več gnezdi celo v naseljih. V primerjavi z zahodnimi evropskimi

mesti pri nas grivar še ni tako številčen, kljub vsemu pa lahko spomladi na zelenih površinah samega središča Ljubljane ter v mestnih naseljih opazujemo posamezne svatovske lete. Podobno kot turška grlica grivar na drevesu splete precej zanikrno gnezdo, ki je podobnejše cedilu kot gnezdu. Zato lahko včasih že močan veter vrže gnezdo z jajci vred na tla. Izgube grivar nadomesti s številnimi gnezdenji, saj gnezdi do trikrat v sezoni, ki traja od aprila do novembra.

Grivarje najdemo vse pogosteje tudi v naseljih.
foto: **Alen Ploj**

NIČ VEČ SAMO ZIMSKI GOSTJE

Kljub več tisočglavim jatam, ki jeseni hitijo proti jugozahodu, pa nekaj grivarjev ostane pri nas tudi čez zimo. Še v 80. in 90. so bila zimska opazovanja grivarjev v Sloveniji redkost, danes pa ni več tako. Sprva smo lahko grivarje pozimi pogosteje opazovali ob Obali in v Ljubljani, zdaj pa bolj ali manj redno posamezni osebki ali manjše skupine prezimujejo še v SV Sloveniji in v Ljubljanski kotlini. V Ljubljani smo s štetjem v zimskih mesecih ugotovili, da se grivarji pozimi zadržujejo predvsem v kulturni krajini in v njeni okolici, na Žalah ter v mestnih naseljih. Posamezne osebke lahko pozimi opazujemo tudi na manj pričakovanih krajih, kot je denimo Cerknjsko jezero. Še najbolj izstopajoče pa je opazovanje dveh osebkov konec januarja na dobrih 1650 m n. m. na vrhu Kržišča pri Krvavcu. Glede na vse večjo prezimujočo populacijo pri nas lahko pričakujemo več podobnih srečanj.

Izjemne jate največjega evropskega goloba grivarja, kot recimo lanska, ko je Slovenijo preletelo 75.000 teh golobov, človeku resnično vzamejo dih.

Grivarji se v kulturni krajini počutijo doma prav tako kot v gozdu.

foto: **Dejan Bordjan**

